

1.2.2022

Tampereen kaupunki
Pirkanmaan pelastuslaitos
Satakunnantie 16

33100 Tampere

Viitteet

Lupahakemus poiketa työaikalain (872/2019) 5 § ja 25 §:n säännöksistä
22.12.2021 (saapumispäivä)
Lisäselvitykset 12.1.2022 ja 13.1.2022
Päätös poikkeusluvasta 19.1.2022
Itseoikaisupyyntö 24.1.2022

Työsuojelun poikkeuslupa

Työnantaja	Tampereen kaupunki, Pirkanmaan pelastuslaitos
Voimassaoloaika	1.4.2022 - 31.12.2023
Päätös	Myönnetään (1.2.2022 annettu poikkeuslupapäätös korvaa 19.1.2022 annetun päätöksen.)
Hakemuksen perustelu	Pirkanmaan pelastuslaitos anoo lupaa poiketa työaikalain (872/2019) 39 §:n mukaisesti työaikalain 5 §:n yleistyöaikaa ja 25 §:n vuorokausilepoa koskevista säädöksestä ajalla 1.4.2022 - 31.12.2023. Poikkeuslupaa haetaan virka- ja työsuhteiselle ensihoito- ja pelastushenkilöstölle. Hakemus koskee 120 ensihoito- ja 420 pelastushenkilöä. Edellä mainittujen henkilöstöjen työ on laadultaan sellaista, että sitä tehdään vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön. Työnantajalla on voimassa oleva poikkeuslupapäätös LSAVI/11133/2019, joka päättyy 31.3.2022.

Työnantaja kertoo työsuojeluviranomaiselle antamassaan lisäselvityksessä 12.1.2022, että Pirkanmaan pelastuslaitoksen ensihoidon yksiköiden keskimääräinen käyttöaste on vuonna 2021

1.2.2022

ollut 32,4 %. Vastaava luku pelastushenkilöstön osalta on ollut 4,6 %. Pelastuslaitoksella on päiväpalveluohjelma, jonka mukaisesti huolehditaan työajan sekä valmiusajan käytöstä. Tehollinen työaika sisältää muun muassa kaluston ja varusteiden tarkastamisen, koulutussuunnitelman mukaiset ylläpitokoulutukset, erillisen asemakohtaisen ohjeen mukaiset kaluston ja ajoneuvojen viikkotarkastukset sekä huollot, neuvonta- ja valistustehtävät sekä pakollisen liikuntakasvatuksen.

Työnantajan kuvaus työajan järjestämisestä poikkeusluvan aikana

Työnantaja hakee poikkeuslupaa siten, että keskimääräinen viikkotyöaika on 42 tuntia 52 viikon pituisessa tasoittumisjaksossa. Vuorokautinen työaika on enintään 24 tuntia.

Hakemuksessaan työnantaja kertoo, että kuormittavan työn osuus saa olla keskimäärin enintään puolet 24 tunnin palvelusvuorosta. Kuormittava työ sisältää hälytystehtävät ja niihin valmentavat koulutukset sekä harjoitukset. Esimiehen tehtäviin kuuluu valvoa, ettei kuormittavan työn enimmäismäärä ylitä.

Työnantaja on 12.1.2022 toimittanut lisäselvityksenä henkilöstöryhmiensä työvuorojen alkamis- ja vaihtumisajat, jonka mukaan

- kenttäpalomestarien työvuorokausi alkaa ja vaihtuu klo 8 sekä
- vuorotyötä tekevien paloesimiesten, ylipalomiesten, palomiesten, lääkintäesimiesten, ensihoitajien ja heidän sijaistensa työvuorokausi alkaa ja vaihtuu klo 8:00.

Työntekijöiden työviikko alkaa maanantaisin.

Työnantaja on 24.1.2022 päivätyllä itseoikaisupyyynnöllä tarkentanut poikkeuslupahakemuksen kohteena olevia henkilöstöryhmiään. Itseoikaisussa työnantaja täsmentää, ettei poikkeuslupaa haeta tilannekeskuspalomestareiden työaikaan. Tilannekeskuspalomestarit noudattavat Teknisen sopimuksen (1§ 1mom.) mukaista työaika. Väärinkäsitys on aiheutunut poikkeuslupahakemuksen liitteestä, jonka mukaan tilannekeskuspalomestarit ja kenttäpalomestarit ovat samassa työnjohdollisessa määräyksessä. Tältä osin työnantaja pyytää oikaisemaan poikkeuslupapäätöstä sekä säännöllistä työaika

1.2.2022

koskevaa lupaehtoa yksi (1) ja lepoaikoja koskevaa lupaehtoa kuusi (6) b.

Tehollinen työaika 24 tunnin työvuoroissa on 12 tuntia ja lepoaika 24 tunnin työvuoron jälkeen on pääsääntöisesti 72 tuntia. Lepoajoille on lisäksi tarkoitus sijoittaa enintään kahdeksan (8) tunnin pituisia toimisto- ja koulutusvuoroja. Työnantaja kertoo käyttävänsä koulutustunteja vuosittain koulutustarpeesta riippuen. Tämänhetkisen tilanteen mukaan henkilöstön osalta jaetaan yksi tai kaksi 24 tunnin työvuoroa kahdeksan tunnin koulutuspäiviksi vuodessa ja niiden määrä tasoittumisjaksolla on maksimissaan kuusi.

Päätöksen perustelu

Työaikalain (872/2019) 39 § 1 momentin 1 kohdan mukaan aluehallintovirasto voi myöntää luvan poiketa 5 §:n mukaista säännöllistä työaika ja 25 §:n mukaista vuorokausilepoa koskevista säännöksistä työssä, jota tehdään vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön siten, että työntekijälle 25 §:n mukaisten korvaavien lepoaikojen toteutuminen välittömästi työvuoron päättymisen jälkeen turvataan.

Pirkanmaan pelastuslaitos on kuvannut poikkeuslupahakemuksessaan ja lisäselvityksessään työsuojeluviranomaiselle hakemuksen kohteena olevien työntekijöiden keskimääräiset käyttöasteet. Lisäselvityksen liitteenä työnantaja on toimittanut työaikasuunnitelmasta otteen, josta käy ilmi, että hakemuksen kohteena olevien työntekijöiden työ on laadultaan sellaista, että sitä tehdään työaikalain tarkoittamalla tavalla vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön.

Työnantaja hakee poikkeusta työaikalain säännöksistä liittyvään vuorokautisen ja viikoittaisen työajan pituuteen. Työaikasuojelullisesti on mahdollista sallia enintään 12 tunnin tehollinen työaika 24 tunnin vuorossa, kun tällaista työvuoroa seuraa 72 tunnin lepoaika. Vastaavasti 12 tunnin työvuorossa voidaan sallia enintään yhdeksän (9) tunnin tehollinen työaika, kun sitä seuraa 12 tunnin pituinen lepoaika silloin, kun 12 tunnin työvuoro on ainoa noudatettava työaikamuoto. Järjestelyn tarkoituksena on turvata riittävä palautuminen, joka vastaa myös aiemmin myönnettyjä poikkeuslupia ja vakiintunutta käytäntöä.

1.2.2022

Työneuvoston ratkaisukäytännön mukaan työaika-suojelullisesti ei ole perusteita rajoittaa viikoittaisen enimmäistyöajan määrää 40 tuntiin viikossa. Työsuojeluviranomainen yhtyy työneuvoston kantaan siitä, että 72 tunnin lepoaika 24 tunnin vuoroa kohden riittää turvaamaan työaika-suojelun kyseisen kaltaisessa työssä.

Säännöllinen työaika

Pelastuslaitoksissa on tyypillisesti käytetty työaikana 24 tunnin työvuoroa, josta 12 tuntia on tehollista työaikaa. Vastaavasti tehollinen työaika 12 tunnin työvuorossa on yhdeksän (9) tuntia.

Lupaehtoissa sallitaan myös kahdeksan (8) tunnin toimisto- ja koulutustyövuorot. Koska työnantajan tulee varmistua, ettei näiden vuorojen työaika ylitä 50 % työajasta, jotta luvan myöntämisen edellytykset säilyvät koko luvan voimassaolon ajan, rajoitetaan kahdeksan (8) tunnin työvuorojen määrää niin, että niitä saadaan käyttää vain hakemuksessa esitettyihin tarkoituksiin. Työsuojeluviranomainen katsoo, ettei tämä aiheuta merkittävää lisäkuormitusta lupakokonaisuudessa.

Työnantaja hakee henkilöstölle 42 tunnin keskimääräistä viikkotyöaikaa. Vaikka työaika-suojelun yhtenä funktiona on rajoittaa työaikaa määrällisesti, työneuvosto on ratkaisukäytännössään katsonut, että 42 tunnin keskimääräinen viikkotyöaika tulee hyväksyä, jos tälle ei ole työaika-suojelullista estettä. Työsuojeluviranomainen yhtyy työneuvoston kantaan siitä, että 72 tunnin lepoaika 24 tunnin vuoroa kohden riittää turvaamaan työaika-suojelun, kun 24 tunnin vuoro on yksinomaisen työvuoromalli.

Työnantaja kertoi 31.1.2022 puhelinpalaverissa työsuojeluviranomaisen kanssa, että ensihoitohenkilöstö tekee päivisin klo 0800-20:00 vain 12 tunnin työvuoroja päivätyönä. Työsuojeluviranomainen katsoo, että 12 tunnin lepoaika edellä mainitulla tavalla toteutettuna on työaika-suojelun kannalta riittävä.

Lupahakemuksessa on kerrottu, että 12 ja 24 tunnin työvuorojen väliin voidaan suunnitella kahdeksan (8) tunnin toimisto- ja koulutustyövuoroja. Työsuojeluviranomaisen käsityksen mukaan niillä ole erityistä vaikutusta kuormitukseen. Työaika-suojelu edellyttää kuitenkin näiden vuorojen määrällistä rajoittamista vuositasolla siten, ettei näiden työvuorojen määrä ylitä 50 %:a työajasta. Työvuorojen luonteen vuoksi kahdeksan (8) tunnin

1.2.2022

työvuoroja voitaisiin sijoittaa myös säännöllisen työvuoron yhteyteen, jolloin kyse on säännöllisestä työajasta.

Lupaehtojen kokonaisuudella mahdollistetaan se, että kahdeksan (8) tunnin työvuoroja voidaan suunnitella sekä yleisesti 24 tunnin vuorojen väliin, että lupaehdossa kuvatuissa tilanteissa lepoajan kuluessa. Tällöin kyse on määrällisesti rajatusta ja erityisen perusteen edellyttävästä työvuorosta.

Tehollinen työaika

Koska luvan alaisessa työssä sallitaan poikkeaminen lain pääsäännön mukaisesta työajasta vain silloin, kun työtä tehdään aika ajoin, katsoo työsuojeluviranomainen, että lupaehdossa tulee määritellä tehollisen työajan käsite. Tehollista työaikaa voidaan ajatella olevan kaikki työaikalain tarkoittama sellainen työ, jota työntekijä tekee työnantajan aloitteesta. Näin pelkkä oleskelu työpaikalla tai käytettävissä olo ei ole tehollista työaikaa.

Ylityö

Työsuojeluviranomainen pitää tarpeellisena, että luvassa määritellyille lepoajoille sijoitettavat, työvuorosta irralliset ylityöt, rajoitetaan määrällisesti enintään kymmeneen kertaan. Koska lupaehdoilla määritellään säännöllisen työajan ja seuraavan lepoajan määrää ja pituutta, ei kokonaisuutta voi työsuojeluviranomaisen käsityksen mukaan kuormittaa toistuvilla lepoajalle sijoitettavilla ylitöillä. Työneuvosto on käyttänyt vastaavaa sääntelykeinoa määritellesään vuorojen vaihtoa ja koulutusvuoroja koskevat lupaehdot 7 a ja 7 b. Tästä johtuen lepoajalle sijoitettavan irrallisen ylityön määrää on työaika-suojelullisista syistä rajoitettava määrällisesti vuositason, jotta riittävä palautuminen turvataan pääsääntöisesti. Työsuojeluviranomainen korostaa erikseen, että tällä lupaehdolla ei rajoiteta välittömästi työvuoron jälkeen tapahtuvaa ylityötä. Ylityön korvauskäytäntö noudattaa vakiintunutta linjaa ja työaikalain pääsääntöä.

Lepoaika

Työsuojeluviranomainen katsoo, että tärkein työaika-suojelun turvaava elementti on riittävän pitkä lepoaika poikkeuksellisen pitkän työvuoron jälkeen. Vakiintuneen käytännön mukaan 24 tunnin vuoroa seuraa 72 tunnin vapaa.

1.2.2022

Työsuojeluviranomainen katsoo, että työaika-suojelu edellyttää vuorojen vaihdon määrällistä rajoittamista vuositasolla, mutta ymmärtää työaika-suunnittelun joustavuuden edellyttävän, että vuorojen vaihdot ovat tarpeellinen keino työn äkillisiin muutoksiin reagoimiseksi. Myös näissä vuorovaihtotilanteissa edellytetään 24 tunnin vuoron jälkeen vähintään 24 tunnin palautumista, jotta työaika-suojelu pystytään kaikissa tilanteissa turvaamaan.

Perustellun syyn vaatimus voi täytyä sekä työnantajan että työntekijän tarpeesta. Lupaehdolla viitataan kuitenkin siihen, ettei kyse ole tavanomaisesta työvuoron sijoittamisesta lepoajalle vaan sijoittamiselle pitää olla jokin erityinen syy.

Työsuojeluviranomaisen käsityksen mukaan esitetystä työaika-mallista työntekijöille on tarkoituksenmukaista aika ajoin määrätä lyhyempiä kuormittavuudeltaan toimistotyötä vastaavia työvuoroja myös lepoaikana, kuten esimerkiksi koulutustyövuoroja. Työsuojeluviranomaisen käsityksen mukaan näiden vuorojen voidaan katsoa palvelevan koko työyhteisön toimintaa, eikä niillä ole erityistä vaikutusta kuormitukseen. Työsuojeluviranomainen katsoo, että työaika-suojelu edellyttää näiden vuorojen määrällistä rajoittamista vuositasolla, mutta katsoo työvuorojen luonteen vuoksi, että näitä voitaisiin sijoittaa myös säännöllisen työvuoron yhteyteen. Tällöin kyse on säännöllisestä työajasta.

Lupaehdot

1. Säännöllinen työaika

- a. Säännöllisen työvuoron pituus kenttäpalomestareilla on 24 tuntia.
- b. Säännöllisen työvuoron pituus muulla ensihoito- ja pelastushenkilöstöllä on 12 tai 24 tuntia. Lupaehdokokonaisuus ei mahdollista 12 ja 24 vuorojen sekoittamista henkilötasolla.
- b Työnantaja voi teettää myös hakemuksessa kuvatulla tavalla kahdeksan (8) tunnin toimisto- ja koulutustyövuoroja. Mikäli nämä vuorot eivät ole aika-ajoin tehtävää työtä, ei näiden vuorojen työaika saa muodostua pääasialliseksi, niiden on perustuttava sovellettavaan virka- tai työehtosopimukseen ja

1.2.2022

näiden työvuorojen tulee olla tarpeen keskimääräisen viikkotyöajan tasoittamiseksi.

2. Työnantajan on varmistettava, että työ säilyy laadultaan aika ajoin tehtävänä luvan voimassaolon ajan.

3. Tehollinen työaika
 - a. Teholliseen työaikaan lasketaan kaikki työhön liittyvät tehtävät. Tehollista työaika ei ole aika, jona työntekijä saa itse päättää ajankäytöstään työpaikalla. Ajoneuvossa vietetty aika on kokonaisuudessaan tehollista työaika.
 - b. Tehollinen työaika saa olla enintään 12 tuntia 24 tunnin työvuorossa.
 - c. Tehollinen työaika saa olla enintään yhdeksän (9) tuntia 12 tunnin työvuorossa.

4. Säännöllinen työaika on enintään keskimäärin 42 tuntia enintään 52 viikon tasoittumisjaksossa.

5. Ylityö
 - a. Ylityötä on mahdollista sijoittaa työaikalain 17 § mukaisesti säännöllisten työvuorojen yhteyteen.
 - b. Ylityötä saa sijoittaa lupaehdossa kuusi (6) mainitulle lepoajalle ennalta suunnitellusta työvuorosta irrallisena enintään 10 kertaa vuodessa.
 - c. Ylityöstä, joka tehdään lupaehdoissa mahdollistetun ja ennalta suunnitellun säännöllisen työajan lisäksi, maksetaan kahdelta ensimmäiseltä tunnilta 50 % ja sitä seuraavilta tunneilta 100 % korotettu palkka.

6. Lepoaika

1.2.2022

- a. 24 tunnin työvuoroa tulee seurata aina vähintään 72 tunnin pituinen lepoaika ja sitä tulee edeltää aina vähintään 11 tunnin pituinen lepoaika.
- b. 12 tunnin työvuoroa tulee seurata aina vähintään 12 tunnin pituinen lepoaika.

7. Poikkeaminen lepoajoista

- a. Mainittua työvuoroja ja lepoaikoja koskevaa järjestelyä voidaan muuttaa poikkeuksellisesti työnantajan ja työntekijän sopiman, perustellusta syystä toteutettavan työvuoron vaihdon takia. Tässä tarkoitettuja vuorojen vaihtoja voi olla enintään 10 vuodessa. Vaihdetun työvuoron alkamista tulee edeltää ja sen päättymistä tulee seurata aina vähintään 24 tunnin pituinen lepoaika. Vuorojen vaihdon aiheuttama lepoajan lyhentyminen on korvattava vastaavalla vapaalla tasoittumisjakson puitteissa.
- b. Lisäksi lupaehdossa 6 tarkoitetuille lepoajoille on mahdollista sijoittaa enintään kahdeksan (8) tunnin pituisia ammattitaidon ja -pätevyyden ylläpitämiseksi välttämättömiä koulutuksia sekä kuormittavuudeltaan toimistotyöhön rinnastettavia kevyitä työvuoroja.

Tässä lupaehdossa mainittujen työvuorojen tunnit on annettava vapaana tasoittumisjakson aikana. Mainittuja vuoroja saa olla vuodessa enintään 10. Tässä lupaehdossa mainitut vuorot on otettava huomioon jo työvuorosuunnittelussa.

Lupa ei oikeuta poikkeamaan soveltuvan työ- tai virkaehtosopimuksen säännöksistä, ellei sopimuksissa sitä mahdollisteta.

Muilta osin työn teettämisessä on työaikojen osalta noudatettava työaikalain ja sovellettavan työ- tai virkaehtosopimuksen säännöksiä.

Myönnetty poikkeuslupa voidaan peruuttaa, jos luvan myöntäminen on perustunut virheellisiin tietoihin tai olosuhteet ovat luvan myöntämisen jälkeen olennaisesti muuttuneet.

1.2.2022

Mikäli poikkeusluvan myöntämisen perusteena olleet olosuhteet eivät ole myöntämisen jälkeen olennaisesti muuttuneet, työnantaja ja työaikalain 36 §:n 3 momentissa tarkoitettu työntekijöiden edustaja voivat sopia aluehallintoviraston myöntämän luvan tai vapautuksen jatkamisesta.

Päätöksen kohde	Pirkanmaan pelastuslaitoksen 120 ensihoito- ja 420 pelastushenkilöä.
Kuuleminen	Työnantaja on varannut pääluottamusmiehille Leena Lehtiniemi (Tehy) ja Pentti Herranen (JHL) sekä luottamusmiehille Matti Välikoski, Harri Tanhuanpää (SPAL) ja Heikki Havukainen (JHL) j tilaisuuden tulla kuulluiksi asiassa. Kaikki puoltavat hakemusta.
Muutoksenhaku	Tähän päätökseen haetaan muutosta vaatimalla oikaisua työneuvostolta.
Lainkohdat	Laki työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista (400/2004) 9–10 § Työaikalaki (872/2019) 5 §, 25 §, 39 § 1. mom.1. kohta
Lisätietoja	Valvontasihteeri Jaana Asteljoki, p. 0295 018 169
	Lakimies Aki Eriksson
	Valvontasihteeri Jaana Asteljoki
Liite	Oikaisuvaatimusosoitus
Jakelu	Työnantaja 2 kpl Luottamusmiehet 5

Maksutta

1.2.2022

Nähtävänä pito

Jäljennös päätöksestä on pidettävä työntekijöiden nähtävillä

Tämä asiakirja LSAVI/14850/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSAVI/14850/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Asteljoki Jaana 01.02.2022 09:50

Ratkaisija Eriksson Aki 01.02.2022 10:15

OIKAISUVAATIMUSOSOITUS

Tähän päätökseen tyytymätön voi vaatia oikaisua työneuvostolta, mutta päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Oikeus oikaisuvaatimuksen tekemiseen on poikkeusluvan hakijalla ja sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Tähän on lisäksi oikeus työntekijöiden edustajilla ja työntekijöillä, joita on kuultu tai joita olisi pitänyt kuulla ennen aluehallintoviraston työsuojelun vastualueen poikkeuslupa-asiassa tekemää ratkaisua. Työntekijöiden edustajia, joilla on tämä oikeus vaatia oikaisua, ovat luottamusmies tai luottamusvaltuutettu sekä toissijaisesti työsuojeluvaltuutettu. Jollei työpaikalla ole tällaisia työntekijöiden edustajia, on oikaisuvaatimusoikeus työntekijällä, jota päätös koskee.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää siitä päivästä, kun oikeusluvan hakija on saanut päätöksestä tiedon, ja muiden oikaisuvaatimusten tekijöiden osalta siitä päivästä, kun päätös tai sen jäljennös on pantu nähtäväksi työpaikalle, tätä päivää määräaikaan lukematta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, oikaisuvaatimusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä. Oikaisuvaatimuskirjelmän voi toimittaa työneuvostoon henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä tai postitse taikka telekopiona. Oikaisuvaatimuskirjelmä on lähetettävä niin ajoissa, että se ehtii saapua perille mainitun määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Lähettäminen tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Työneuvoston yhteystiedot ovat:

Työneuvosto/ Työ- ja elinkeinoministeriö
Bulevardi 6 D
PL 32
00023 Valtioneuvosto
puh: 09 645 593
faksi: 09 645 597
sähköposti: tyoneuvosto@gov.fi

Oikaisuvaatimuskirjelmä on oikaisua vaativan tai, jollei hän itse ole sitä laatinut, sen laatijan allekirjoitettava. Siinä on mainittava oikaisua vaativan nimi sekä hänen laillisen edustajan tai asiamiehensä taikka avustajansa yhteystiedot sekä postiosoite. Myös mahdollinen muu osoite, johon asiaa koskevat, kehotukset, kutsut ja ilmoitukset voidaan oikaisua vaativalle lähettää, on ilmoitettava. Oikaisuvaatimuskirjelmään on liitettävä: tämä päätös, johon muutosta haetaan, asiamiehen valtakirja sekä ne asiakirjat, joihin oikaisua vaativa haluaa nojautua vaatimuksensa tueksi ja joita ei ole esitetty aikaisemmin.

Poikkeuslupia koskevat päätökset annetaan asianosaisille maksutta.